

Ecclesiis ipsi conferatis idoneis viris ad hoc ministerium electis, maxime in his locis, si opportunitas et utilitas commendaverit, ordinentur antistites, ubi indicia ecclesiarum et ædificiorum sedes pontificales olim fuisse demonstrant; sin autem illius arbitrio et deliberatione, qui vel ubi disponantur episcopi concedimus, cui vicem nostram apud vos ecclesiastici regiminis per omnia commisimus.

V.

EPISTOLA EUGENII II AD ***.

(Anno incerto.)

[Apud Goldastum, *Collectio decretorum imperialium de cultu imaginum*, pag. 725.]

. . . Oro autem et obsecro in universo mundo (ut beati prædecessoris mei domini Gregorii papæ utar verbis), fratres et domini mei, in quantum peccatores, fratres mei, in quantum justi, domini mei, quantum ex me, humiliter supplico, quantum vero ex tanta auctoritate, sublimiter moneo, ut nemo me hoc loco propter me, despiciat, quia, etsi ad imitandum nequaquam dignus appareo, magna est tamen virtus charitatis, pacis et unitatis ad quam vos alta potestate in vico beatorum apostolorum Petri et Pauli, in nomine Domini nostri Jesu Christi invitare præsumo, cum S. Paulus veridica voce dicat: *Pacem sequimini cum omnibus, et sanctimoniam*, quia sine illa *nemo videbit Deum*, quid felicius, quam et in hoc sæculo desiderando, et in illo fruendo Deum videre? Quid est diverso infelicius, quam nec in hoc sæculo feliciter optando, nec in illo felicius fruendo videre meruerit Deum? Et, cum hujus assertionis vel veritatis in universo mundo tanta sint testimonia, quæ in præsentis tempore nulla evolvere prævaleat lingua nullus que mortalium præscire valeat, quando vel uniuscujusque, vel (quod majus est) totius mundi occasus terminusve fieri debeat, magna me, ut in omnibus

notum est, urget necessitas ut id, et ex debito reddere debeo, diutius differre non audeam, ne forte tanto charitatis debito subtracto in conspectu æterni judicis pro vobis omnibus reus appaream.

Quamobrem oro vel moneo, ut primi mei summi Dei Ecclesiæ filii Michael et Theophilus, gloriosi vero et sublimiter a Deo exaltati imperatores Romanorum, uno cum universo catholico nobilissimoque senatu ac populo vobis a Deo ad gubernandum credito, ut ea, quæ pro salute vestra, ex auctoritate beati Petri, cui Dominus et Deus noster Jesus Christus claves committere dignatus est regni cælorum dicens: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cælis*, admonere et exhortari, et insinuare necessarium duximus, patienter audiat, animumque Deo placitum vestrum, non ad contemnendum, sed ad obediendum et conservandum præparare studeatis. Ideo autem ad obediendum nobis hortamur, quia omnia, quæ vobis de hac causa dicturi sumus, tribus hoc capitulis principaliter et ordinare et confirmare parati sumus, id est, ratione auctoritate, et consilio, videlicet rationem tenendo, et eadem rationem, in quantum rationabilis, discreta, honesta et utilis fuerit, auctoritate firmando, eandem vero auctoritatem secundum catholicæ fidei veritatem et rectitudinem salubriter intelligendo; ad ultimum vero quid in his ad salutem universalis Ecclesiæ tenendum sit consilium Deo placitum dando, et idem consilium confirmando. Et quamvis, ut dignum est, divina præcellet auctoritas, primo tamen ad mitigandos atque ad adunandos animos in diversa tendentes, ratiocinando omnibus satisfacere volumus, ut eo facilius et divinam auctoritatem secundum sanam catholicæ fidei intellectum concordēs suscipiant; ac deinde certum nobis consilium suavius amplectantur, amplexumque in futuro custodiant.

V.

GREGORIUS PAPA IV.

I.

PRIVILEGIUM GREGORII IV RABANO ABBATI DATUM.

(Anno 828.)

[Apud Drouke, *Cod. dipl. Fuld.*, pag. 209.]

GREGORIUS papa, servus servorum Dei, RABANO religioso abbati monasterii Domini Salvatoris, et per te in eodem venerabili monasterio successoribusque tuis abbatibus in perpetuum. Quoniam sunt semper concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni conditoris piæ constructionis auctoritas in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis qua-

D tenus monasterium Salvatoris, a sancto Bonifacio archiepiscopo constructum in loco qui dicitur Boco- nia erga ripam fluminis Uulda, privilegii sedis apostolicæ adminiculis decoretur, ut, sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submitatur. Pro qua re, piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus, et ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio ditionem quamlibet habere aut auctoritatem, præter sedem apostolicam et episcopum, in cujus diocesi venerabile monasterium constructum esse videtur, cui li-

centiam concedimus tantum cum opportunitas consecrandi altaris fuerit, prohibemus, ita ut, nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solemnitatem quispiam præsumat omnimodo celebrare, ut profecto, juxta quod subjectum apostolicæ sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse dotatum permaneat; locis et rebus, tam eis quas moderno tempore tenet vel possidet quam quæ futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Constituimus quoque per hujus decreti nostri paginam ut, quicumque cujuslibet Ecclesiæ vel quacunq̃ue dignitate prædita persona hanc nostri privilegii chartam quam auctoritate principii apostolorum firmamus, temerare tentaverit, anathema sit, et iram Dei incurrens a cœtu sanctorum extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas, a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat apostolica auctoritate subnixa.

Valete in Christo vestræ religionis memores.

Datum Kal. April., indictione 6.

II.

GREGORII IV BULLA PRO MONASTERIO PATAVINO SANCTÆ JUSTINÆ.

Omnia illius bona et privilegia confirmat.

(Anno 828.)

[Apud Muratorium, *Italici Script.*]

† GREGORIUS servus servorum Dei, episcopus, MILONI, reverentissimo abbati monasterii sanctæ Justinæ virginis et martyris Christi, et sancti Prosdocimi Christi confessoris, situm foris civitate Patavi, in quo ipsorum et aliorum plurimorum sanctorum corpora requiescunt, tuisque successoribus in perpetuum. Quia juste et rationabiliter vestra humilitas nostro apostolatu humiliter postulastis, quatenus pro Dei amore animæque nostræ remedio, tam præsentis nostri privilegii auctoritatem, quamque per auctoritatem domni Lotharii, imperatoris Augusti, spiritualis in Christo dilectissimi filii nostri, concederemus et confirmarem, scilicet omnes res et proprietates prædicti monasterii, cujus ecclesiam Opilius patricius Romanorum fundavit, ibique ejus corpusculum in pace requiescit in atrio ejusdem ecclesiæ supra duas columnas, qui etiam multa tribuit dona in eodem monasterio. Ideoque per præsentem privilegium confirmamus et corroboramus et ipsum nonasterium cum omnibus suis pertinentibus, tam intus civitate Patavi consistentibus quamque foris, seu in fluvio Rodolone molendina quatuor et ecclesiam sancti Angeli, cum ejusdem

tinentiis, cum decimis et quartis, seu cellam sancti Martini in Montesilice cum curte sua et ecclesiam sancti Salvatoris, et ecclesiam sancti Thomæ apostoli cum omnibus suis rebus, atque Tribianum atque Pernumium, seu Monte Gutuli, atque in Saccum, et Lignarium cum ejusdem ecclesia in honore sancti Blasii ædificata, cum decimis et quartis, et ecclesiam sancti Michaelis in honorem dedicata et aliam ecclesiam similiter in honore sancti Michaelis in villa, quæ vocatur Bruzolo, ædificatam. Atque ecclesiam sancti Nicolai in villa, quæ vocatur Flumisello, ædificata sicque in territorio Vicentino castrum sancti Galli cum ecclesia sancti Blasii et sancti Galli, cum decimis et quartis ejusdem castri, seu totam decimam et quartam, et villam, quæ vocatur Maxone seu totam decimam et quartam villæ, quæ vocatur Rovolone, et ecclesiam sancti Georgii in Rovolone cum omnes alias res cum servis et ancillis, atque cum decimis, ubique persistunt: necnon ecclesiam in honorem sanctæ Justinæ virginis et martyris Christi in villa, quæ vocatur Corriza, ædificatam, atque in territorio Bononia tam infra civitatem quam foris civitate, seu in saltu Plano vocato, quantascunq̃ue Opilius patricius Romanorum in ipso monasterio emisit, quasque a jure prædicti monasterii sub pensionis nomine detinuit, et quantascunq̃ue Flavius Ildebrandus excellentissimus rex a jure ipsius monasterii detinuit, sub pensionis nomine similiter, vel per quodcunq̃ue modum detinere visus est is in eodem territorio Bononiensium, monasterium unum in honore sanctæ Justinæ dedicatum, situm infra civitatem Bononiæ cum area sua, et cum omni domo culto suo tam in ipsa civitate, quamque foris, cum casis, domibus, ædificiis, et cum omnibus sibi pertinentibus in integrum. Item fundum Trecenta, et Sadrrianum, et Nuncianum, seu Pulianum, et Silbamunda, et Valle de Lambris, seu Veterana, et Fraxenito, et Memoriola, et alia Memoriola nova, seu Uncianum, et Vicoarucias, seu Carpenetulo, et Soldenicus, et Judicosus pertinentibus, seu fundum Cassinium, et alio Musianus, et in loco Paretes uncias sex, seu Saxorias, et Mauriano, et Casiliello, et Vallefrigida, et in fundo Rutilianis terra culta, et sterpeta insimul juges triginta, et in casale Socioria terra juges decem, et in fundo Veterana casale qui vocatur Granariolo, et fundum Sitilianum, et Centumpaulinis, et in fundo Trimano, seu Quinquagintula deserta, et Praxeletudo, seu Pissiano.... et Gavinho, et Barbiano, seu filiolis, et Gabiano qui vocatur Vicocecorum, et fundo Columbiano, et Granariolo, et Villamagna, cum casis et massariis et omnibus sibi pertinentibus, et fundum Quingentula, et Sacioso, et Julianus seu Omicarini, qui est supra

fundo ortus in integrum, et fundo Sitiriano, et A Monticlo, et Vindemiolo, seu Marcio, et Arucias, cum casale Paulinis, et Rotarioro, seu Saturioro, et vico Fraxenito. Ipsas omnes suprascriptas res cum servis et ancillis, cum silvis et molendinis, aquarumque decursibus, usibus ac juribus, ac omnibus pertinentibus, sibi que subjacentibus, ubicunque consistunt, in integrum. Jubemus itaque, ut nullus dux vel comes aut alia quævis persona in suprascriptis rebus prædicti monasterii sanctæ Justinæ liceat ingredi sive per hospitalitatem, aut per quemcunque modum, neque aliquam violentiam facere præsumat, sed potius sub beati Petri principis apostolorum prædestinatione tam deservientes quam residentes ac ipsæ res salvi et illæsi persistent, absque omnium hominum remota controversia. Nam si B quispiam contra hujus nostri privilegii auctoritatem violator repertus fuerit, sciat se in iram beati Petri principis apostolorum, et omnium prædecessorum nostrorum, atque sub gravissima indignatione prædicti dilectissimi filii nostri domni Lotharii imperatoris Augusti et nostra casurum, et sub anathematis vinculo damnaturum. Insuper, nisi a malo resipuerit, sciat se compositurum auri optimi multam Mancoseo duo millia, medietatem nostro sacro palatio, et medietatem suprascripto monasterio. Qui vero pro intuitu custos et observator in omnibus exstiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam cum omnibus sanctis sine fine mereatur habere in sæcula sæculorum. Amen.

Scripta per manus Gregorii, protoscriniarii patriarchio Lateranensi.

Datum Romæ XII Kalendas Julias, anno ejusdem sedis primo, et domni Lotharii secundo, indictione octava.

Bene valete.

III.

EPISTOLA AD EPISCOPOS ET ALIOS DEI FIDELIS PER GALLIAM CONSTITUTOS, DE DIGNITATE ET PRIVILEGIIS MONASTERII FLORIACENSIS.

(Anno 834.)

[Baluz., *Miscell. sacr.*, tom. III.]

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis atque aliis Dei fidelibus per Galliam constitutis.

Quoniam ex apostolica successione sollicitudinem omnibus Ecclesiis debemus impendere, sic cupimus generali consulere necessitati ut etiam quorumcunque singulares causas sine fastidio cognoscamus. Igitur cum propter multiplices Ecclesiæ Dei curas Gallicanam adeuntes regionem ad gloriosum devenissemus imperatorem Ludovicum ^a, inter alia suggestit auctoritati nostræ idem serenissimus Augustus, et venerabilis partium vestrarum abbas ex cœnobio quod nominatur Floriacus in pago Aurclianensi, quod idem monasterium quidam religiosus abbas, Leodebodus nomine, monachis extruxerit in honorem Dei et sanctæ genitricis Mariæ necnon beati

Vide Theganum, cap. 42.

principis apostolorum Petri, quodque revelatione divina per monachos ejusdem loci a Capuana provincia corpus illuc sancti Benedicti fuerit allatum, ibique reverenter humatum, sicut manifestissima constat historia. Nam propter stabilitamentum monasticæ religionis piæ memoriæ imperator Carolus pater ejus per præceptum suæ auctoritatis eidem loco multa contulit, et ab aliis collata testamento firmavit. Unde postulavit idem amabilis Deo princeps, supra memoratus præfatus abbas ad reprimentam quorundam cupiditatem privilegium nostræ auctoritatis eidem monasterio conferri. Quapropter constituimus, cum consilio omnium qui adsunt episcoporum, quatenus possessiones et res ejusdem monasterii, mobiles sive immobiles, quæ nunc data sunt, vel in futurum a religiosis dabuntur, sine ulla inquietudine perpetualiter teneant atque possideant. Nullus deinceps episcopus, dux, comes, vicecomes, vicarius, telonarius, actionarius, vel magna paraque persona audeat ipsum monasterium vel res ad ipsum pertinentes inquietare, homines sine voluntate abbatis distringere, vel quidquid fiscus exigere poterat aliquo modo præripere. Addimus etiam ut quia venerabilis pater Benedictus, monachorum legislator et dominus, dux est religionis monasticæ, sit etiam qui eidem cœnobio præfuerit primus inter abbates Galliæ; nec aliquis de ordine sacerdotali, archiepiscopus scilicet, episcopus aut clericus, cum inquietare nec sine voluntate ipsius ad idem monasterium venire aut aliquam ordinationem facere vel missas celebrare præsumat; ut omni tempore quieti et securi, absque omni molestia vel controversia monachi in eodem monasterio Deo deservire possint. Abbas vero qui ordinandus ibi est, cum electione fratrum, propter vitæ meritum et honestatem morum, et non propter turpia lucra seu per pecuniam eligatur, et absque ulla calumnia, a quocunque episcopo, prout sibi placuerit, benedicatur. De sacerdotibus vero aut diaconibus ordinandis id observetur quod in Regula præcipitur ^b, ne saltem aliquis episcopus subjectionem ab eis requirat quos ordinavit, nec unquam officio dignos ordinare differat. Dentque si contigerit ut abbas accusetur de criminalibus causis, non unius episcopi judicio determinetur sententia, sed provincialis concilii exspectetur censura. Aut si forte maluerit appellare sedem apostolicam, res ad Romani pontificis differatur audientiam. Et quotiescunque necessitas urget, eum venire Romam modis omnibus liceat. Solvendi et ligandi potestatem in viros et feminas sui ordinis habeat. Si vero abbas vel monachus de eodem monasterio ad clericatus ordinem promotus fuerit, non illic habeat ulterius potestatem remorandi aut aliquid faciendi. Quia vero de eodem monasterio monachi, [cum] exigente culpa, communionem privantur, ejus diocæses diversa loca adeunt, et communionem sine aliqua reservatione percipiunt, presbyteris districtius interdicitur

^b Regula S. Bened., cap. 62.

necesse est ut facere de cætero non præsumant, A
 quia et regularis ordo dissolvitur et perditionis ex
 hoc materia ministratur. Quod si, peccatis habita-
 torum terræ exigentibus, anathema ad eos perve-
 nerit, vel privilegium eidem monasterio indulsum
 ut fratres ejusdem congregationis peragant divinum
 officium in omnibus absoluti. Visum quoque nobis
 est ut hanc licentiam eidem tribuamus, quatenus
 fratres qui in quibusdam cœnobiis gemunt quod
 vivere regulariter nequeant, si voluerint, studio
 meliorandæ vitæ, ad ipsum ducem monachorum
 divertere, permittatur eis tandū in ipso cœnobio
 degere, si contenti fuerint uti monastica consuetu-
 dine, quousque in suis monasteriis videatur erdo
 redire. Permittimus etiam ut si alicujus de ipsis
 fratribus onerosa conversatio fuerit, ipse potius B
 cum suo detrimento discedat quam alios inquinet.
 Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique
 nostri pagina continet, tam eidem abbati quam
 cunctis qui in eo quo est ordine locoque successer-
 rint, vel quorum interesse poterit, in perpetuum
 servanda decernimus. Si quis vero regum, sacer-
 dotum, judicum atque sæcularium personarum
 hanc constitutionis nostræ paginam agnoscent
 contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque
 sui dignitate careat, reumque se divino judicio
 existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et nisi
 vel illa quæ ab illo sunt male ablata restituerit, vel
 digna pœnitentia illicita acta deflexerit, a sacratis-
 simo corpore et sanguine Domini Dei Redemptoris
 Jesu Christi alienus sub anathematis interdictione C
 fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni
 subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servan-

tibus sit pax Domini nostri Jesu Christi: quatenus
 et hic fructum bonæ actionis recipiant, et apud
 districtam judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Scriptum per manus Theodori notarii et scrinia-
 rii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Aprili, et
 indictione 7 [12].

IV.

GREGORI IV EPISTOLA AD OTGARIUM ARCHIEPISCOPUM
 MOGUNTINUM.

(Anno 834.)

[Apud Mabill., *Vet. Analect.*, pag. 570.]

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei reve-
 rendissimo et sanctissimo OTGARIO archiepiscopo.

Quod nos tanto amore ac benevolentia diligitis,
 plus hoc vestra sanctitas quam nostra merita fa-
 ciunt quod tamen maxime muneribus directis agno-
 vimus, pro quibus maximas vobis gratias agimus,
 quia totum erga sedis apostolicæ præselem, ut con-
 decet, curatis impendere, cujus nos vicissitudinem,
 Deo volente, sanctitati vestræ supplere studemus.
 De corpore vero sancto quod nobis humiliter vestra
 quæsivit prudentia, quod dirigeremus non habuimus,
 quoniam cuncta sanctorum corpora prædecessores
 nostri nobiscum communiter detulerunt, et unum-
 quodque eorum ecclesiis noviter dedicatis summa
 veneratione condidimus. Proinde benevolentiam
 vestram precamur, ut nobis spatium inquirendi dili-
 gentius præbeatis quatenus corpus sancium inve-
 nire valeamus ad vestram complendam petitionem,
 et si inventum fuerit, vestra nobis credere dignetur
 industria statim quod petistis perficiemus; modo
 vero illud non misimus quia inquirentes nequaquam
 invenire valuimus.

VI.

SERGIUS II.

SERGI II EPISTOLA AD ANSCHARIUM HAMBURGENSEM
 EPISCOPUM.

(Anno 846.)

[Apud Lappenberg, *Hamburgisches Urkund.*]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei, ANSCHA-
 RIO, sanctæ Hamaburgensis Ecclesiæ archiepiscopo,
 gratiam Dei in perpetuum.

Quoniam apostolicæ dignitatis est non solum
 ecclesias fundare, sed et ab aliis ecclesiarum spiri-
 tualibus architectis fundatas sublimare, dignum
 duximus, frater charissime, pio petitionis tuæ voto
 aures debite benignitatis tuæ inclinare. Concedimus
 igitur tibi, sicut a prædecessore nostro, beato Gre-
 gorio, concessum est, scilicet ut gentes Wimodiorum,
 Norblingorum, Danorum, Norvenorum, Suenorum,

D vel quascunque septentrionalium nationum jugo
 fidei prædicatione tua subdideris ad sedem Hama-
 ourgensem spirituali dominatione possideas et om-
 nibus successoribus tuis, ad eandem sedem per-
 petuo possidendas relinquas. Decernimus quoque
 tibi et omnibus successoribus tuis ad sedem Hama-
 ourgensem usum pallii habendum in festis et tempo-
 ribus prædecessore nostro tibi denominatis, scilicet in
 Pascha, in Pentecosten, in Natali Domini, in Assum-
 ptione, in Nativitate, in Purificatione sanctæ Mariæ,
 in Natalitiis apostolorum et Dominicis diebus et in
 omnibus festis in diœcesi tua celebribus, ornari quo-
 que caput tuum mitra, portare ante te crucem. Age
 ergo, frater beatissime, opus bonum, quod incepisti,
 nec desistas donec proficias, funda in locis opportu-
 nis ecclesias, consecra presbyteros et per distermi-